

Horliv är liv; horliv är vackra liv

Rodríguez, Juana María. 2023. *Puta Life: Seeing Latinas, Working Sex*.
Durham & London: Duke University Press. (272 sidor)

JUANA MARÍA RODRÍGUEZ nya bok *Puta Life: Seeing Latinas, Working Sex* bjuder med en engagerande ton och ett affektivt språk in sina läsare att dela ett universum som genom personporträtt, fotografier, och historiska djupdykningar gestaltar *putans* liv. Spanskans och portugisiskans *puta*, likt engelskans *whore*, likt svenskans *hora*, är alla negativt klingande termer, men i motsats till *whore* och *hora*, bär *puta* även på en positiv kraft. ”*Puta madre*”, skriver Rodríguez, ”can be used to mark something that is extraordinarily good or extraordinarily bad” (3). Den tvetydighet som ordet *puta* associeras med definierar även den gängse förståelsen av latinamerikanska sexarbetare. Samtidigt som de tilldelas ett socialt stigma blir de också en projektionsskärm för förbjudna kroppsliga begär. Horan är samtidigt åtrådd och hatad, och får lov till att bära samhällets ångestfulla relation till pengar, sex, och makt. Genom att koppla *putan* till termen stigma (ett märke, sår, eller brännmärke) visar Rodríguez att det visuella är avgörande för att skapa både horans stigmatiserade roll i samhället, men även hennes självförståelse, hennes identitet. *Putan* är en rasifierad och feminiserad figur och även då boken talar om, med och till verkliga, livslevande horor är det just figuren, bilden av horan, som intresserar Rodríguez. Det är en bild med en våldsam kolonial och patriarkal historia.

Puta Life är indelad i två huvudsakliga delar. Den första delen, ”Archival Encounters and Affective Traces: Visual Genealogies of Puta

Life”, erbjuder en historisk exposé över fotografiets och fotografens roll i att skapa den latinamerikanska horans identitet. Rodríguez reser till 1860-talets Mexico City, där sexarbetare för första gången dokumenteras, fotograferas, och därigenom kontrolleras av staten. Mexico Citys sexarbetare klassificeras i hälsans namn och påtvingas förutom hälsokontroller (instiftade för att skydda de soldater som köpte sex, inte de som sålde sex) även att betala avgifter till staten. Snarare än ett konstnärligt redskap var fotografi under mitten av 1800-talet vad Michel Foucault har kallat en biopolitisk apparat (citerad i Rodríguez, 38). Fotografiets intåg förändrar sexarbetarnas livsvillkor och skapar samtidigt en ny förståelse av vad en gatflicka är och hur hon ser ut (41). Nu blir det möjligt att identifiera sexarbetaren som en viss ”typ” av människa, med en viss köns-, ras- och klasstillhörighet.

Kameran blir förutom ett polisiärt också ett kolonialt verktyg. Rodríguez vänder blicken mot brittiska och franska fotografer som under mitten av 1800-talet porträtterade kvinnor i koloniserade arabiska och muslimska länder och visar hur det erotiska och det exotiska sammanflätas. Detta visuella arkiv lär sina åskådare att se och känna igen horor, en kartläggning som pågår än idag. I sin diskussion om *doxy spotting*, där anonyma användare genom Google Maps Street View i realtid lokaliserar vad de anser vara gatuprostituerade, visar Rodríguez att fotografiets våldsamma historia inte bara är historia. I skydd av sin skärm utövar dessa nutida män samma typ av våld som 1800-talets statliga administratörer och koloniala flanörer. Rodríguez fokus på hur bilden av horan skapar hennes identitet visar också på faran i att på en och samma gång uppfylla både samhällets fantasier och dess mardrömmar: horan känns inte som en verklig människa, hennes liv är inte värdigt samma respekt som andras då det inte är lika verkligt som andras liv. Ett sätt att motverka förståelsen av horan som virtuellt visuellt fenomen är att lyssna till horors egna berättelser om sina erfarenheter. Det får vi lov att göra i *Put a Life*.

Bokens andra del, ”Visions, Voices, and Impressions Left Behind: Representing Put a Life”, dyker ner i intima porträtt av olika *putas*, vari bokens intersektionella fokus på femininitet, ras och ålder blir både

tydligt och förnimbart. Med sina personporträtt av den hyllade latinamerikanska porrstjärnan Vanessa del Rio, av aktivisten och undervisaren Adela Vázquez och av de olika äldre sexarbetare som bor på Casa Xochiquetzal i Mexico City bidrar *Put a Life* till en samtida våg av biografier och berättelser skrivna av sexarbetare om deras egna erfarenheter. Biografins möjlighet och styrka ligger i att mänskliggöra former av liv som normalt beskrivs genom ett utifrånperspektiv och som därmed förenklas och stigmatiseras. Men Rodríguez utmanar också samtidens verklighetstörst. Varför är berättelser som är ”baserade på verkliga händelser” så omåttligt populära? Varför är andras verkligheter, andras hemligheter, så attraktiva? De här frågorna vässas i Rodríguez analys av Casa Xochiquetzal – ett hem för äldre sexarbetare – eller snarare i hennes analys av den mediala uppmärksamhet som kvinnorna som bor på hemmet ägnats:

Within the visual register of photojournalism, the precarity of these women's lives functions as the necessary precondition for our visual access. Because they are also residents in a shelter that provides them certain protection and security, they are also exposed to the glare of publicity, curious foreigners, and well-intentioned helpers who use the very compelling story of Casa Xochiquetzal, and the mixed emotions of pity, empathy, and perhaps identification that its residents might inspire, as the lure that will secure its ongoing financial solvency. Maybe documentation is the price of the bed. (150)

Rodríguez menar att vi i den andre söker en bild av oss själva, efter att bättre förstå vårt jag. Men vad händer med den andre när vi finner oss själva i den? Faran, som Saidiya Hartman betonar i sin kritik av empati (1997, 17–18), är att den andre försvinner. Rodríguez ber oss, ber sig själv, att bli bättre på att lyssna till den andre – något som är svårare när den andre lever ett liv som samhället har bestämt är sämre än andra liv: ett horliv.

Blick och kunskap är två fenomen som sedan antiken har kollapsats: seendet, ögat, linsen tillåter oss att begripa världen. Men Juana

María Rodríguez blick är aldrig enbart okulär. Hon ser med känslor, med erfarenhet, med sin egen historia i fokus. Rodríguez metod skulle kunna kallas feminin då hennes läsningar är kantade av både känslor och tveksamhet: två traditionellt kvinnliga karaktärsdrag. Dessa egenskaper använder hon i boken som verktyg för att läsa och tillgodogöra sig material på ett mer etiskt sätt. I stället för att reproducera vad Amber Jamilla Musser har kallat en kolonial blick, som vill öppna och blottlägga sitt objekt, läser Rodríguez *med* sitt material, *med* sina subjekt. Hon hyllar författarens begränsningar, vad Musser kallar "the inability to take it all in and produce coherence" (2018, 10). Genom att ifrågasätta representationens etik skapar Rodríguez plats åt opacitet och ovetenhet. Meningsskapande behöver inte vara entydigt: allt kan inte tilldelas en slutgiltig definition. Speciellt inte livet, som tillskillnad från fotografiet är i ständig rörelse: "not everything makes sense" (138).

Putá Life breddar vår förståelse av arbete, sex, och makt. Genom sitt engagerande porträtt av latinamerikanska kvinnors sexarbete förmedlar Juana María Rodríguez en alternativ etik, ett levande ethos, såväl som ett tydligt politiskt budskap: horor är människor som lever ett vackert liv. Eller som hon själv skriver: "As a response to puta vida, a fucking life, a life defined by condemnation, violence, and contempt, I offer the possibility of puta life, an affirmation of the beauty, value, and spirit of putas everywhere" (31). Mitt svenska sinne sneglar med avund mot spanskans *puta* och undrar om termen hora, trots den svenska lagstiftningen som bidrar till ökat våld mot sexarbetare och ökad stigmatisering, inte också skulle kunna laddas med positiv kraft? Om vi lyckats omskriva andra demoniserade figurer till gillande förstärkare av vanliga adjektiv som "bra", borde vi väl kunna göra detsamma med horan. Horliv är bra liv.

**ANGELICA STATHOPOULOS,
BERLIN INSTITUTE FOR CULTURAL INQUIRY**

REFERENSER

- Hartman, Saidiya. 1997. *Scenes of Subjection: Terror, Slavery and Self-Making in Nineteenth-Century America*. New York: Oxford University Press.
- Musser, Amber Jamilla. 2018. *Sensual Excess: Queer Femininity and Brown Jouissance*. New York: New York University Press.